

Släpp ut nationalekonomerna ur redskapsboden

JOHAN LÖNNROTH

REPLIK I *Ekonomisk Debatt* nr 3 2019 publicerade redaktören Niclas Berggren en intressant vetenskapsfilosofisk ledare under rubriken "Verktøysbodens fångar" (Berggren 2019). Han börjar med att konstatera att de tekniska möjligheterna har gjort det möjligt att arbeta med stora datamängder och avancerade ekonometriska tester vilket lett till en kraftig uppvärdering av empirisk forskning. Sedan angriper han något han kallar "identifikationspolisen" som hävdar att enbart den forskning som möjliggör "...nästan intill perfekt kausal inferens är acceptabel" (s 3). Han nämner inget namn och mig förefaller dessa poliskonstaplar vara lite av halmgubbar. Jag har i alla fall aldrig hört någon hävda en sådan extrem åsikt.

Berggren fortsätter med att dela in nationalekonomerna i fyra sorter: 1. De som har en bra metod för att studera ett viktigt ämne. 2. De som har en bra metod för att studera ett oviktigt ämne. 3. De som har en dålig metod för att studera ett viktigt ämne. 4. De som har en dålig metod för att studera ett oviktigt ämne. Sedan kritiserar han dem som är mer intresserade av metoden än av ämnet och hänvisar till Erik Dahmén som kallade sina matematiserande kollegor för "redskapsbodens fångar". Slutligen pläderar Berggren för att det behövs både studier av den "stora världen" som behandlas med "ofullkomlig metod" och studier av "en liten del av världen" med bra metoder. Vad han menar med "ofullkomlig metod" är för mig oklart (s 4). Jag gissar att det handlar om studier som varken bygger på matematik eller ekonometri.

Enligt min bestämda mening har vi de senaste decennierna fått en klar övervikt för kategori två: Studier som bygger på matematiska modeller och ekonometriska kalkyler och med liten relevans för tidens stora frågor. Resultaten publiceras i tidskrifter som läses enbart av de som själva sysslar med sådant.

Låt mig återropa två auktoriteter:

Jag börjar med Friedrich Hayek som i sitt ekonomiprival 1974 sa:

Det tycks mig finnas en tät koppling mellan ekonomernas missvisande policyrekommendationer och deras benägenhet att försöka imitera de utomordentligt framgångsrika naturvetenskaperna – något som i vårt fält kan leda helt och hållet fel. (Hayek 1974, egen översättning)

Jag håller helt med. Det finns inga ekonomiska lagar av samma sort som fysikens. Den överdrivna tron på att nationalekonomer ska kunna fånga de oändligt sammansatta samhälleliga skeendena i matematiska och ekonometriska modeller är ett otyg.

Mitt andra citat är från ett inlägg av Bo Rothstein som handlade om samhällsvetarna mer generellt:

... yngre forskare väljer att forska om alltmer esoteriska och triviala problem som är av minimal samhällsrelevans för att kunna möta de allt starkare kraven på statistisk och metodologisk förfining. (Rothstein 2019)

Just så är det och särskilt inom nationalekonomin. Ska yngre forskare göra karriär i ämnet duger inga breda verbala berättelser av den sort som Adam Smith, Karl Marx och John Maynard Keynes ägnade sig åt. Ingen av dem hade kunnat bli docent i ämnet på min institution i Göteborg. Det enda som duger där är uppsatser i tidskrifter som finns med på den s k Tinbergen-listan. Att just den gamle planeringsentusiasten

Johan Lönnroth är fillic i matematik och docent i nationalekonomi.
johan.lonnroth@gmail.com

Jan Tinbergen, som trodde att de båda ekonomiska systemen – den kapitalistiska marknadsekonomin i Väst och den centrala planhushållningen i Öst – konvergerade, fått ge namn åt denna lista är ganska parodiskt.

REFERENSER

Berggren N (2019), ”Verktysbodens fångar”, *Ekonomisk Debatt*, årg 47, nr 3, s 3–4.

Hayek F (1974), ”The Pretence of Knowledge”, Ekonomiprisföreläsning, Nobelstiftelsen, Stockholm, <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/1974/hayek/lecture/>.

Rothstein B (2019), ”Svårt förstå varför väljare sätter populism före välfärd”, *Dagens Nyheter*, 31 maj 2019, <https://www.dn.se/debatt/svart-forsta-varfor-valjare-satter-populism-fore-valfard/>.